

ЛІСОВІ КУЛЬТУРИ, БІОТЕХНОЛОГІЯ ТА ЛІСОВА МЕЛІОРАЦІЯ

УДК 58: 635.9(477.82+477.81)

АСОРТИМЕНТ ДЕКОРАТИВНИХ ДЕРЕВНИХ РОСЛИН У ПОСТІЙНИХ РОЗСАДНИКАХ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗАХІДНОГО ПОЛІССЯ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗШИРЕННЯ

*О.В. Бондар, І.М. Тишковець, О.А. Федорук, студенти**
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Проаналізовано асортимент деревних рослин постійних розсадників Волинської та Рівненської областей. Окреслено проблеми і перспективи розширення асортименту декоративних деревних рослин у цих розсадниках.

Розсадник, деревна порода, асортимент, вид, декоративна форма.

Зелені насадження відіграють дуже важливу роль у житті людини. Серед багатьох корисних функцій велику роль відіграє естетична. Вдале композиційне поєднання декоративних рослин позитивно впливає на благоустрій території, де проживає людина, урізноманітнює і покращує її, піднімає настрій і створює гармонію у нашому житті. Розсадники є постачальниками декоративних рослин і важливою ланкою у створенні декоративних насаджень. Тому асортимент декоративних рослин у розсаднику має бути великим і різноманітним за формовим і видовим складом.

Мета дослідження – проаналізувати асортимент декоративних деревних рослин, які вирощуються на постійних розсадниках державних підприємств Західного Полісся та розробити рекомендації з його розширення.

Матеріали та методика дослідження. Нашими дослідженнями було охоплено розсадники державних підприємств “Любешівське ЛМГ”, “Дубенський лісгосп” і “Волинський лісовий селекційно-насіннєвий центр”, які в цілому характеризують стан розсадництва Волинської та Рівненської областей.

Результати дослідження. Постійних розсадників, які вирощують декоративні породи дерев, у Волинській області – 9, загальною площею 104,2 га, у Рівненській – 37, загальною площею 121,4 га, у Житомирській – 28, загальною площею 126,2 га [3]. Тобто, у всьому Західному Поліссі налічується 74 розсадники загальною площею 352 га, тоді як лише у Київській області – 70 розсадників площею близько 500 га.

Асортимент вирощуваних деревних рослин на розсадниках державних підприємств лісової галузі Західного Полісся подано в табл. 1.

* Науковий керівник – кандидат сільськогосподарських наук, доцент О.В. Кичилюк

© О.В. Бондар, І.М. Тишковець, О.А. Федорук, 2013

1. Асортимент деревних порід на розсадниках державних підприємств

№	Родина	Кількість представле- них родів	Кількість представле- них видів	Кількість представле- них форм
ДП «Любешівське ЛМГ»				
1	Соснові (<i>Pinaceae</i>)	2	2	–
2	Букові (<i>Fagaceae</i>)	1	2	–
3	Березові (<i>Betulaceae</i>)	1	1	–
4	Горіхові (<i>Juglandaceae</i>)	1	1	–
5	Липові (<i>Tiliaceae</i>)	1	1	–
6	Маслинові (<i>Oleaceae</i>)	1	1	–
7	Кленові (<i>Aceraceae</i>)	1	1	–
8	Розові (<i>Rosaceae</i>)	3	3	–
ДП «Дубенський лісгосп»				
1	Кипарисові (<i>Cupressaceae</i>)	2	2	9
2	Соснові (<i>Pinaceae</i>)	5	5	1
3	Букові (<i>Fagaceae</i>)	2	2	–
4	Кленові (<i>Aceraceae</i>)	2	2	–
5	Липові (<i>Tiliaceae</i>)	1	1	–
6	Маслинові (<i>Oleaceae</i>)	3	3	–
7	Розові (<i>Rosaceae</i>)	9	9	–
8	Агрисові (<i>Grossulariaceae</i>)	1	1	–
9	Аралієві (<i>Araliaceae</i>)	1	1	–
10	Самшитові (<i>Buxaceae</i>)	1	1	–
11	Півонієві (<i>Paeoniaceae</i>)	1	1	–
12	Жимолостеві (<i>Caprifoliaceae</i>)	1	1	–
ДП «Волинський лісовий селекційно-насіннєвий центр»				
1	Кипарисові (<i>Cupressaceae</i>)	3	10	32
2	Тисові (<i>Taxaceae</i>)	1	1	1
3	Соснові (<i>Pinaceae</i>)	2	4	5
4	Кленові (<i>Aceraceae</i>)	1	1	–
5	Липові (<i>Tiliaceae</i>)	1	2	1
6	Букові (<i>Fagaceae</i>)	2	2	–
7	Розові (<i>Rosaceae</i>)	4	8	5
8	Шовковицеві (<i>Moraceae</i>)	1	1	–
9	Гінкгові (<i>Ginkgoaceae</i>)	1	1	–
10	Барбарисові (<i>Berberidaceae</i>)	2	1	2
11	Барбарисові (<i>Oleaceae</i>)	1	1	1
12	Жимолостеві (<i>Caprifoliaceae</i>)	1	2	–

Як видно з даних, наведених у табл. 1, асортимент деревних рослин на розсаднику ДП «Любешівське ЛМГ» представлено лише 12 видами, а декоративні форми – взагалі відсутні. У ДП «Дубенський лісгосп» ситуація дещо краща: тут представлено 29 видів і 10 форм деревних рослин. Доволі багатий асортимент родини розових (9 видів) та кипарисових (2 види), які представлені 9 формами.

У ДП «Волинський лісовий селекційно-насіннєвий центр» представлено порівняно якісніший асортимент садивного матеріалу, який налічує 34 види та 47 деревних форм. Найбільше представлені ті самі родини, що і в ДП «Дубенський лісгосп» – розові та кипарисові.

Таким чином, незважаючи на порівняно велику кількість представлених декоративних форм в асортименті досліджуваних розсадників, можна дійти висновку, що він є одноманітним навіть у ДП “Волинський лісовий селекційно-насіннєвий центр”, особливо, враховуючи, що у колекціях ботанічних садів, дендропарків України налічується близько 2750 видів та форм декоративних деревних рослин [4].

На нашу думку, акцент потрібно робити на декоративних формах дерев і кущів, які невибагливі до ґрунтів і природних умов західної України. Ці рослини повинні добре переносити морози і заморозки, кислотність ґрунтів різних рівнів. Також вони повинні бути стійкими до хвороб і переносити тимчасові затоплення чи посухи. На основі літературних даних [1, 2, 6, 7] ми вибрали породи хвойних та листяних дерев і чагарників, які відповідають переліченим вимогам. Орієнтовний перелік порід, які варто було б культивувати в умовах Західного Полісся подано в табл. 2.

2. Перелік рекомендованих хвойних, листяних і чагарникових декоративних рослин

№	Вид (форма)	№	Вид (форма)
	Хвойні породи	21	Береза пухнаста ф. Rubra
1	Сосна звичайна ф. Watereri, Fastigiata, Aurea	22	Верба пурпурова ф. Nana, Pendyula
2	Сосна чорна	23	Береза жовта
3	Сосна Веймутова	24	Верба цільнолиста ф. Nakuro-nighiki, Pendula
4	Ялина звичайна ф. Nidiformis	25	Граб звичайний
5	Ялина колюча	26	Ліщина звичайна ф. Concorata
6	Ялина чорна	27	Дерен китайський (каузо)
7	Ялиця бальзамічна ф. Nana, Glauca, Variegata, Hudsonia	28	Каштан їстівний
8	Ялиця одноколірна		Чагарники
9	Ялиця корейська ф. Silberlocke	29	Жасмин гібридний ф. Verginal,
10	Модрина європейська	30	Магнолія гібридна ф. Susan
11	Ялівець звичайний ф. Grin ganpet, Mayer	31	Магнолія Суланжа ф. Alexandra, Lennei
12	Ялівець лускатий ф. Meyeri, Holger	32	Вейгала ф. Alexandra, Candida, Styriaca, Newport red
13	Ялівець горизонтальний ф. Prins of Wales, Blue chip	33	Будлея Давида ф. Border beauty, Royal red, Flover power
14	Ялівець лежачий ф. Nana, Boni esles	34	Бузок ф. Josse
15	Ялівець віргінський ф. Crey over, Skyrocket	35	Бузок звичайний ф. Sensation, Montaigne, Belle de Mancy
16	Тис колоновидний	36	Верес
17	Тис жовтий	37	Гортензія черешкова
18	Тис звисаючий	38	Гортензія метеликовидна ф. Kyushy, Limelight
19	Тис розпростертий	39	Гортензія деревовидна ф. Invincibelle, Pink Percussion
20	Тис канадський ф. Aurea, Pyramidalis	40	Свидина біла ф. Aurea, Sibirica, Elegantissima

Таким чином, ми пропонуємо збільшити асортимент декоративних деревних рослин на 48 видів та 62 форми, що будуть представлені 17 родинами (табл. 3).

3. Дендрологічний аналіз рекомендованого асортименту декоративних деревних порід

№	Родина	Кількість представлених родів	Кількість представлених видів	Кількість представлених форм
1	Соснові (<i>Pinaceae</i>)	10	10	9
2	Кипарисові (<i>Cupressaceae</i>)	5	5	10
3	Тисові (<i>Taxaceae</i>)	6	6	5
4	Липові (<i>Tiliaceae</i>)	1	1	–
5	Березові (<i>Betulaceae</i>)	3	3	5
6	Вербові (<i>Salicaceae</i>)	2	2	4
7	Ліщинові (<i>Corylaceae</i>)	2	2	1
8	Деренові (<i>Cornaceae</i>)	2	2	–
9	Букові (<i>Fagaceae</i>)	1	1	–
10	Гортензієві (<i>Hydrangeaceae</i>)	3	3	4
11	Магнолієві (<i>Magnoliaceae</i>)	2	2	3
12	Маслинові (<i>Oleaceae</i>)	1	1	4
13	Жимолостеві (<i>Caprifoliaceae</i>)	1	1	4
14	Вересові (<i>Ericaceae</i>)	1	1	–
15	Розові (<i>Rosaceae</i>)	1	1	3
16	Барбарисові (<i>Berberiaceae</i>)	1	1	4
17	Бересклетові (<i>Celastraceae</i>)	2	2	2

Висновок

Асортимент розсадників державних підприємств є дуже однорідним і потребує збільшення видового і формового складу. Вирізняється ДП “Волинський лісовий селекційно-насінневий центр”, у якому асортимент є різноманітним, хорошої якості, відповідає потребам сьогодення, і доповнення потребує лише декілька родів хвойних та листяних декоративних рослин. Загалом, ми рекомендуємо збільшити асортимент за рахунок 21 виду і форми хвойних рослин, 27 видів і форм листяних дерев та чагарників.

Список літератури

1. Каталог декоративних дерев і кущів // Сільський вісник. – К. : Юнівест Принт, 2011. – Вип. 8/122. – С. 16–21.
2. Каталог декоративних рослин // Сільський вісник. – К. : Юнівест Принт, 2011. – Вип. 7/121.
3. Косенко Ю. І. Суб'єкти деревного декоративного розсадництва України та обсяги виробництва садивного матеріалу / Ю. І. Косенко // Науковий вісник НУ-БіП України. – К., 2010. – Вип. 152, ч. 2. – С. 234–240.

4. Косенко Ю. І. До питань щодо розширення асортименту деревних рослин з позиції зонального декоративного розсадництва / Ю. І. Косенко // Науковий вісник НУБіП України. – К., 2011. – Вип. 164. – С. 190–194.
5. Осмола М. Х. Лісові культури. Розсадник / М. Х. Осмола. – К. : ІСДОУ, 1995. – 92 с.
6. Хессайон Д. Г. Все про вічнозелені рослини / Д. Г. Хессайон. – М. : Кладезь-Букс, 2010. – 128 с.
7. Хессайон Д. Г. Все про декоративні дерева та кущі / Д. Г. Хессайон. – М. : Кладезь-Букс, 2009. – 127 с.

Проанализирован ассортимент древесных растений постоянных питомников Волынской и Ровенской областей. Определены проблемы и перспективы расширения ассортимента декоративных древесных растений в этих питомниках.

Питомник, древесная порода, ассортимент, вид, декоративная форма.

In article the range of wood plants constant nurseries of the Volyn and Rovno areas are analysed. Problems and prospects of expansion of the range of ornamental wood plants in these nurseries are defined.

Nursery, tree species, range, species, decorative form.

УДК 630*582.095(477.82)

ФОРМУВАННЯ ПІДЛІСКУ У ШТУЧНИХ ЛІСОНАСАДЖЕННЯХ ВОЛИНСЬКОГО ПОЛІССЯ

***О.В. Кичилюк, кандидат сільськогосподарських наук
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
О.Ю. Кайдик, кандидат сільськогосподарських наук
Національний університет біоресурсів
і природокористування України***

Розглянуто практичні аспекти штучного формування підліску. Доведено можливість формування підліску введенням чагарників при створенні лісових культур.

Культури лісові, підлісок, сосна звичайна, чагарники.

Для вирощування високопродуктивних соснових деревостанів велике значення має взаємодія сосни з чагарниками [2, 3]. На особливому значенні чагарників, що формують підлісок, неодноразово наголошувалось у науковій літературі [1, 2, 3, 4].